

NUQQAS TA' BOZOS HOMOR

EDWARD SCICLUNA /Ministru għall-Finanzi

B'sodisfazzjon ngħid li fuq id-dashboards ta' Malta ma ntxteghlet l-ebda bozza hamra fuq indikaturi sinifikanti

Ftit ftit bdejna deħlin fil-ispirtu tal-festi tal-Milied, aktar u aktar meta kulhadd jista' jinnota li bdejna bid-dwal mal-galleriji u twieqi u anke toroq, ewlenija fosthom Triq ir-Repubblika, il-Belt. Kull fejn tara teptip ta' bozoz. Teptip li wasalni biex nieħu spunt għall-kitba tiegħi ta' din il-ġimgħa.

U biex inkun eżatt, inuqqas ta' teptip ta' bozoz homor partikolari, bozoz homor li jappartjenu lill-Kummissjoni Ewropea. Bozoz homor li jiffirmaw dak li jissejjah 'alert mechanism', bozoz li jixegħlu awtomatikament jekk kemm-il darba jkun hemm indikazzjoni li hemm xi ħaġa sejra ħazin fejn jirrigwarda l-ekonomija ta' pajjiż membru tal-Unjoni Ewropea.

Hu sugġett pjuttost tekniku, imma biex nispejgah bi kliem li jifhem kulhadd, ngħid li qisek qed tħares lejn il-panel tal-arloġġi fuq id-dashboards tal-karozza li tkun qiegħed issuq. Tixgħel bozza hamra għal kull nuqqas li jista' jkollok fil-karozza, bħal nuqqas ta' żejt, jew għandek il-handbrake attiv u funzjonijiet oħra.

Hekk għandha quddiemha l-Kummissjoni Ewropea. Dashboard għal kull pajjiż membru tal-Unjoni Ewropea, li fuqu hemm 14-il bozza, kull bozza minnhom

tfisser kriterju. Anke jekk tixgħel waħda minnhom, tingibed l-attenzjoni għal fuqha aħseb u ara jekk jixegħlu xi ħames bozoz homor f'daqqa jew aktar. Fi ftit kliem: jekk ikun hemm bozza hamra tixgħel ikun ifisser li hemm xi ħaġa li trid tiġi investigata. Ma jfissirx li bilfors jirriżulta mbagħad li jkun hemm xi ħaġa ħazina. Jibqa' l-fatt li f'każi bħal dawn huwa importanti li ssir evalwazzjoni sħiħa tas-sitwazzjoni finanzjarja u ekonomika tal-pajjiż.

Fost l-indikaturi importanti fir-rigward ta' dawn loqsma hija r-rata tal-qgħad fost il-popolazzjoni, li anke fih innifsu jkun irid jinqas. Għandek il-qgħad ingenerali. Għandek il-qgħad fost iż-żgħirażgħira u għandek il-qgħad fost dawki li jkunu ilhom ifittxu x-xogħol. Dawn huma tliet indikaturi importanti. Indikaturi oħrajn ta' importanza huma d-djun, id-dejn tal-Gvern u d-dejn privat. Aktar jissemma d-dejn tal-Gvern, id-dejn tal-pajjiż, għax huwa fatt magħruf li meta dan ikun jaqbeż is-sittin fil-mija tal-Prodott Domestiku Gross ma jkun qed isir ġid lill-pajjiż.

Hemm ukoll id-dejn privat, jiġifieri meta jkun sar self mill-banek, self li jekk ma jregix teknikament ikunu magħrufin bħala non-

performing loans, fejn ikun hemm diffikultajiet biex jitħallsu lura. Ma jkun sinjal xejn tajjeb meta dan it-tip ta' dejn jibda jżidied.

Indikatur ieħor huwa l-esportazzjoni. Inti li qiegħed tesporta, x'inhu s-sehem tiegħek f'dan is-settur? Il-proporzjon tiegħek mill-esportazzjoni fis-suq Ewropew u fis-suq globali baqa' li kien? Kiber? Baqa' stabbli jew qiegħed jikkien għax qed tiflew il-kompetittività?

U la wasalt fuq il-kompetittività tkun trid tingħata ħarsa lejn l-indikatur tal-inflazzjoni. Hija xi ħaġa normale li jkollok inflazzjoni ta' wiehed fil-mija bħal pajjiżi oħrajn. Imma jekk ir-rata tal-inflazzjoni tkun ogħla, speċjalment mar-rata tal-kambju, li tkun għolja, ikun ifisser li qed tiflew mill-kompetittività ta' dawki li huma prezzijiet. Anke hemmhekk għandek bozza hamra li jekk tixgħel ikun ifisser li l-prezzijiet tiegħek qegħdin jogħlew aktar minn ta' haddieħor.

Ir-riżultat ta' dan ikun li tibda tbigħ inqas għax ma tibqax kompetittiv. Hemm ukoll l-ispiza tal-produzzjoni, riflessa, fost affarijiet oħra fis-salarji bħala medja meta mqabbla mal-pajjiżi sħabna membri tal-Unjoni Ewropea. Jekk l-ispiza tal-produzzjoni tkun ogħla

minn ta' haddieħor u dan ma jkunx kumpensat bi prodott aħjar minn ta' haddieħor, allura se jkun diffiċli biex tbigħ il-prodotti tiegħek. Huma indikaturi li meta tħares lejhom faċilment tasal għall-konkluzjoni li huma termini tekniċi imma li qegħdin hemm bis-sens. Erbatax-il indikatur, 14-il bozza, li tista' tqabbilhom ma' test tad-demem tal-ekonomija ta' pajjiż.

Riċentement sar dan it-test tad-demem ekonomiku tal-pajjiżi membri tal-Unjoni Ewropea. Inxteghlu bozoz homor b'riżultat ta' dan it-test? Inxteghlu ngħid! Ċipru, li għadu jsofri l-konsegwenzi tal-kriżi li għadda minnha, għandu sitt bozoz homor jixegħlu. Hemm pajjiżi li għandhom ħames bozoz; hemm disa' pajjiżi li għandhom żewġ bozoz homor u hemm tliet pajjiżi li għandhom tmienja.

B'sodisfazzjon ngħid li fuq id-dashboards ta' Malta ma ntxteghlet l-ebda bozza hamra fuq indikaturi sinifikanti. Malta ma' żewġ pajjiżi oħra biss, il-Ġermanja u d-Danimarka, kellhom bozza li ma xegħlitx ħadra imma lanqas hamra. Dan għax Malta u dawn iż-żewġ pajjiżi mnexxielhom jespertaw ħafna u b'hekk is-surplus tellgħuh 'il fuq minn sitta fil-mija. Il-bozza ma ntxteghlitx ħadra b'riżultat ta' xi ħaġa pożittiva dwar is-surplus li kellna, b'sens tajjeb. It-threshold, il-marka, fejn jirrigwarda surplus hi ta' 6%. Tagħna kien iżjed, kien ta' 6.2%. Qabza marginali imma qabza pożittiva u mhux negattiva, kif tkun b'xi deficit.

Dan għax qegħdin ma' 27 pajjiżi ieħor u s-surplus tiegħek ma jridx ikun wiehed goff għax inkella jkisser id-deficits ta' haddieħor. Ahna esportajna surplus qawwi. U għal dan, bħall-Ġermanja għandna biex niftaħru.

Xi ħaġa oħra interessanti u forsi hadd ma kien qed jistennieha hi dwar iż-zieda fil-kirjiet u fil-prezzijiet tad-

djar. Hawn għagħa f'pajjiżna għax huwa minnu li l-kirjiet qegħdin jogħlew. Imma meta naraw x'qed jiġri f'pajjiżi oħrajn insibu li hemm għaxar pajjiżi oħrajn li qabzu threshold li japplika għal dan is-settur jiġifieri b'izjed minn 6%. Ir-rata tal-ġholi fil-prezz tad-djar f'Malta hija ta' 4.5% u għalhekk ma xegħlitx il-bozza l-ħamra tagħna. Ma jfissirx li għax hemm dan ir-riżultat mhux se nagħtu kas tar-rati tal-kirjiet relatati ma' dan is-settur.

Thossok sodisfatt li għas-sena 2015 ma kienet xegħlet ebda bozza hamra għal pajjiżna u għas-sena 2016 bqajna b'dan ir-riżultat. Meta tqis li ma' dan ir-riżultat fil-jiem li għaddew kellna ċertifikat ta' approvazzjoni tal-Baġit 2018 mill-Kummissjoni Ewropea; għaddejna mit-test tal-mekkanizmu ta' stabilità makroekonomika; ingħatajna credit rating ta' A+ minn aġenzija oħra ta' kreditu, din id-darba Ġermanija, u meta tqis ukoll li pajjiżna għadda mit-tieni alert mechanism test, li jgħib għall-attenzjoni tal-Kummissjoni Ewropea xi ħaġa li ma tkunx sejra ħazin fil-qasam ekonomiku tal-pajjiż, allura verament għandna raġun niftaħru b'pajjiżna.

Pajjiżna huwa l-aktar pajjiż b'saħħtu makroekonomika, mhux l-aktar pajjiż sinjur imma huwa pajjiż li l-ekonomija tiegħu, il-finanzi tiegħu huma stabbli. L-istabilità hija l-isbaħ ħaġa, bħal meta tabib jieħu gost jara li r-riżultat tad-demem tal-pazjent tiegħu ma jkun qabeż l-ebda marka u jgħid lill-pazjent biex imur lura f'daru mal-familja u jkompli jgawdi saħħtu.

Hekk qiegħda tgħidilna l-Kummissjoni Ewropea: ib-qgħu għaddejnin bl-istess ritmu stabbli fl-ekonomija u l-finanzi ta' pajjiżkom halli l-poplu jibqa' jgawdi mill-ġid li hloqtu.

Hekk se nkomplu nagħmlu.

Teżisti ugwaljanza f'kollox?

Sur Editor,

Quddiem il-lijijiet Maltin tassew li kulhadd huwa ugwali jew teżisti għazla?

Min jaqa' taht il-liġi ta' tix-wix u mibegħda kontra l-interessi tal-Maltin ikun meħlus u qisu qatt ma gara xejn, meta fil-fatt ikun wettaq tradiment kontra art twelidu,

filwaqt li jkun qed jithallas mit-taxxi tal-poplu Malti kollu, waqt li min jikkundanna l-abbissi serjissimi li jkunu twettqu fl-ogħla amministrazzjoni tal-UE, dan il-petrijott jiġi mitfugħ il-ħabs bla rimedju li johlog bi plegg.

Veru każ ta' dittatura f'pajjiż li suppost ihaddan id-de-

mokrazija li għaliha ssawret l-Unjoni Ewropea.

Għaldaqstant nistennew li l-Gvern Laburista tal-gurnata, bil-Prim Ministru Dr Joseph Muscat li tant wettaq liġijiet biex iħares l-interessi tal-Maltin kollha u saħansitra għadda liġi biex ikun hawn tassew l-ugwaljanza, bla ak-

tar telf ta' żmien jemenda l-liġi li tefgħet lill-patrijott l-ħabs u tikkumpensah talli sofru din l-ingustizzja antikwata u dittatorjali.

Jekk dan ma jsirx allura d-dritt tal-espressjoni hielsa ma jkun jagħmel ebda sens għax min esprima l-patrijottizmu tiegħu safa mitfugħ il-ħabs

qisu xi kriminal minkejja l-liġi suppost tishaq fuq il-preżunzjoni tal-innoċenza, u bla ma jingħata ebda forma ta' libertà. Hemm bżonn li tkun applikata l-liġi fl-intier tagħha ikun min ikun u bla ma nħarsu lejn ebda wcuħ.

DUN MIKIEL,
il-Belt Valletta